

УДК 37.091.3:796.5:379.85

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-4\(46\)-4767-4781](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-4(46)-4767-4781)

Федорищак Роман Любомирович кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, м. Дрогобич, <https://orcid.org/0000-0003-2981-3681>

Фаріонов Володимир Миколайович старший викладач кафедри фізичного виховання та базової загальновійськової підготовки, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, <https://orcid.org/0000-0001-5345-6886>

Кондрацька Галина Дмитрівна доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фізичної терапії, ерготерапії та здоров'я, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, м. Дрогобич, <https://orcid.org/0000-0001-8856-1125>

Петренко Наталя Валеріївна кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри фізичного виховання та БЗВП, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, <https://orcid.org/0000-0001-9510-6737>

ІНТЕГРАЦІЯ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ В ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ МОЛОДІ

Анотація. Стаття присвячена теоретичному обґрунтуванню інтеграції спортивного туризму в педагогічний процес як засобу розширення можливостей розвитку молоді. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку ефективних форм організації освітньої діяльності, які поєднують фізичну активність, пізнавальний інтерес і соціально-виховний вплив в умовах сучасних освітніх трансформацій. Зростання потреби у формуванні активної, адаптивної та компетентної особистості актуалізує використання інтегративних підходів, здатних забезпечити поєднання навчання, виховання і практичної діяльності. У цьому контексті спортивний туризм розглядається як перспективний педагогічний інструмент, що сприяє комплексному розвитку здобувачів освіти.

У статті спортивний туризм проаналізовано як багатокomпонентне педагогічне явище, що поєднує фізичну, пізнавальну та соціально-виховну

діяльність. Визначено його місце у системі освіти як складової фізичного виховання та позааудиторної діяльності, а також обґрунтовано його функціональне значення у формуванні рухових якостей і координаційних якостей, розвитку особистісних рис та ключових компетентностей.

Методологічну основу дослідження становили методи теоретичного аналізу, узагальнення та систематизації наукових джерел. У результаті дослідження розроблено авторську структурно-функціональну модель інтеграції спортивного туризму в педагогічний процес, яка відображає взаємозв'язок фізичного, соціально-особистісного та пізнавально-виховного компонентів.

Визначено педагогічні умови ефективної інтеграції спортивного туризму, що охоплюють організаційно-методичні, кадрові, безпекові та матеріально-технічні аспекти, а також систематизовано основні форми та методи його реалізації в освітній практиці.

Обґрунтовано, що інтеграція спортивного туризму відкриває нові можливості для розвитку молоді, зокрема розширення освітнього середовища, формування практичного досвіду діяльності, підвищення мотивації до навчання та розвитку здатності до самостійного прийняття рішень. Отримані результати можуть бути використані у практиці освітньої діяльності та подальших наукових дослідженнях.

Ключові слова: спортивний туризм, педагогічний процес, інтеграція, освітній потенціал, рухові якості, координаційні якості, розвиток молоді, педагогічні умови, форми і методи навчання.

Roman Fedoryshchak PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Physical Education and Sport, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Drohobych, <https://orcid.org/0000-0003-2981-3681>

Volodymyr Farionov Senior Lecturer of the Department of Physical Education and Basic Military Training, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, <https://orcid.org/0000-0001-5345-6886>

Halyna Kondratska Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Physical Therapy, Occupational Therapy and Health, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Drohobych, <https://orcid.org/0000-0001-8856-1125>

Nataliia Petrenko PhD in Pedagogy, Associate Professor, Head of the Department of Physical Education and Basic Military Training, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, <https://orcid.org/0000-0001-9510-6737>

INTEGRATION OF SPORTS TOURISM INTO THE PEDAGOGICAL PROCESS: NEW OPPORTUNITIES FOR YOUTH DEVELOPMENT

Abstract. The article is devoted to the theoretical substantiation of the integration of sports tourism into the pedagogical process as a means of expanding opportunities for youth development. The relevance of the study is due to the need to identify effective forms of organizing educational activities that combine physical activity, cognitive engagement, and socio-educational influence in the context of modern educational transformations. The growing need to form an active, adaptive, and competent personality necessitates the use of integrative approaches capable of ensuring the combination of learning, education, and practical activity.

In the article, sports tourism is analyzed as a multi-component pedagogical phenomenon that integrates physical, cognitive, and socio-educational activities. Its place in the education system is defined as a component of physical education and extracurricular activities, and its functional significance in the formation of motor qualities and coordination qualities, as well as in the development of personal traits and key competencies, is substantiated.

The methodological basis of the study consists of methods of theoretical analysis, generalization, and systematization of scientific sources. As a result of the research, an author's structural and functional model of integrating sports tourism into the pedagogical process is developed, reflecting the interconnection of physical, socio-personal, and cognitive-educational components.

The pedagogical conditions for the effective integration of sports tourism, including organizational and methodological, personnel, safety, and material-technical aspects, are identified, and the main forms and methods of its implementation in educational practice are systematized.

It is substantiated that the integration of sports tourism opens up new opportunities for youth development, including the expansion of the educational environment, the formation of practical experience in real-life conditions, the increase of learning motivation, and the development of the ability to make independent decisions.

Keywords: sports tourism, pedagogical process, integration, educational potential, motor qualities, coordination qualities, youth development, pedagogical conditions, forms and methods of learning.

Постановка проблеми. Сучасна освіта орієнтована на всебічний розвиток молоді, проте на практиці зберігається розрив між цією метою та обмеженим використанням ефективних діяльнісних форм навчання. Традиційні підходи не повною мірою забезпечують формування рухових

якостей, координаційних якостей, а також розвиток самостійності, відповідальності та здатності до командної взаємодії.

У цьому контексті значний потенціал має спортивний туризм, який поєднує фізичну активність, пізнавальну діяльність і виховний вплив. Водночас його інтеграція в педагогічний процес залишається недостатньо розробленою: відсутні системні підходи, належне методичне забезпечення та чітке розуміння педагогічних умов ефективного використання.

Таким чином, актуалізується необхідність наукового обґрунтування інтеграції спортивного туризму в педагогічний процес як ефективного засобу розвитку молоді, що зумовлює потребу у визначенні його дидактичного потенціалу, педагогічних умов реалізації та очікуваних освітніх результатів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному науковому дискурсі спортивний туризм розглядається як багатофункціональний засіб фізичного, особистісного та соціального розвитку молоді, що поєднує оздоровчий, виховний, пізнавальний і прикладний потенціал. Дослідження останніх років акцентують увагу на його значенні як форми організованої діяльності, здатної забезпечувати розвиток рухових якостей і координаційних якостей, підвищення рівня фізичної підготовленості, формування витривалості, спритності, відповідальності та готовності до дій у змінних умовах середовища. Значна увага приділяється також можливостям спортивного туризму у формуванні мотивації до активного способу життя, розвитку самостійності, комунікації та командної взаємодії.

Окремий напрям сучасних досліджень пов'язаний із розглядом спортивного туризму як педагогічного інструменту, інтегрованого в освітній процес. У наукових працях підкреслюється його здатність поєднувати теоретичну підготовку з практичною діяльністю, забезпечувати діяльнісний характер навчання, активізувати пізнавальний інтерес здобувачів освіти та створювати умови для формування ключових компетентностей. У межах цього підходу увага зосереджується на організаційно-методичних засадах впровадження спортивного туризму, ролі викладача, безпековому супроводі, а також використанні змішаних, інтерактивних і цифрових форм організації туристсько-спортивної діяльності.

Водночас у науковій літературі простежується певна фрагментарність у висвітленні проблеми інтеграції спортивного туризму саме в педагогічний процес. Більшість праць зосереджена або на його фізкультурно-оздоровчому значенні, або на організаційно-прикладних аспектах туристської діяльності, тоді як питання системного обґрунтування його освітнього потенціалу, педагогічних умов ефективної інтеграції, а також нових можливостей для розвитку молоді залишаються недостатньо узагальненими.

Недостатньо розкрито і взаємозв'язок між теоретичними підходами до інтеграції спортивного туризму, формами його реалізації в освітній практиці та результатами комплексного впливу на особистість.

Отже, актуальним є подальше узагальнення сучасних наукових підходів і обґрунтування спортивного туризму як інтегративного педагогічного засобу, здатного забезпечити нові можливості для розвитку молоді в умовах сучасного освітнього процесу, що і визначає спрямованість даного дослідження.

Метою статті є наукове обґрунтування інтеграції спортивного туризму в педагогічний процес, визначення його освітнього потенціалу у розвитку молоді та виявлення нових можливостей, що відкриваються в освітній практиці, а також окреслення педагогічних умов і форм реалізації.

Виклад основного матеріалу. Сучасні наукові підходи трактують спортивний туризм як багатокомпонентне педагогічне явище, що поєднує фізичну активність, пізнавальну діяльність і соціально-виховний вплив [1, с. 129]. У межах цього підходу він розглядається як специфічна форма організованої діяльності, спрямована не лише на фізичне вдосконалення, а й на гармонійний розвиток особистості [2, с. 14].

Водночас у науковому дискурсі акцентується інтегративна природа спортивного туризму, який виступає засобом поєднання рекреаційної, освітньої та виховної складових [2, с. 14]. Такий підхід дозволяє розглядати його як ефективний інструмент синтезу навчання і практичної діяльності, що сприяє формуванню стійкої мотивації до активного способу життя.

Окремий напрям досліджень підкреслює значення спортивного туризму в системі фізичного виховання як засобу комплексного впливу на фізичний і психічний розвиток молоді [3, с. 118]. Його застосування забезпечує розвиток рухових якостей і координаційних якостей, а також формує здатність до подолання труднощів і адаптації до змінних умов середовища.

Прикладні дослідження також засвідчують, що використання засобів спортивного туризму в освітньому процесі підвищує рівень фізичної підготовленості, активізує пізнавальну діяльність і посилює мотивацію до навчання [4, с. 16]. Це підтверджує його ефективність як педагогічного інструменту, орієнтованого на діяльнісний характер навчання.

Таким чином, узагальнення сучасних наукових підходів дозволяє обґрунтувати, що спортивний туризм доцільно розглядати не лише як форму організованої діяльності, але і як інтегративний педагогічний інструмент, що поєднує освітні, виховні та фізкультурно-оздоровчі впливи. Тому його місце в системі освіти визначається як складова фізичного виховання та позааудиторної діяльності, що забезпечує реалізацію низки

функцій, зокрема освітньої, виховної, оздоровчої та соціалізуючої, і сприяє комплексному розвитку особистості.

Варто зазначити, що інтеграція спортивного туризму в освітній процес ґрунтується на сукупності взаємопов'язаних підходів. Базовим серед них є інтегративний підхід, який забезпечує цілісність змісту навчання, узгодженість теоретичної підготовки та практичної діяльності, а також поєднання різних компонентів освітнього процесу в єдину систему [5]. Поряд із цим важливе значення має діяльнісний підхід, оскільки спортивний туризм реалізується передусім через активну участь здобувачів освіти у практичних формах роботи, що моделюють реальні життєві ситуації та сприяють набуттю особистого досвіду [6, с. 103].

Не менш важливим є компетентнісний підхід, відповідно до якого участь у туристсько-спортивній діяльності сприяє формуванню ключових компетентностей, зокрема командної взаємодії, самостійності, відповідальності, цифрової грамотності та здатності застосовувати знання на практиці [7, с. 416]. Особистісно орієнтований підхід виявляється в можливості індивідуалізації освітньої траєкторії, урахування інтересів, потреб і рівня підготовленості здобувачів освіти, тоді як інноваційний підхід пов'язаний із використанням дистанційних, змішаних, інтерактивних та цифрових форм організації туристсько-спортивної діяльності [7, с. 418].

Отже, інтеграція спортивного туризму в педагогічний процес є не окремим методичним прийомом, а цілісним багаторівневим процесом, який реалізується через поєднання інтегративного, діяльнісного, компетентнісного, особистісно орієнтованого та інноваційного підходів. У їх взаємодії спортивний туризм виступає як системоутворювальний елемент освітнього середовища, що забезпечує синтез навчання, виховання і практичної діяльності, сприяє формуванню рухових якостей і координаційних якостей, розвитку ключових компетентностей і створює нові можливості для всебічного розвитку молоді.

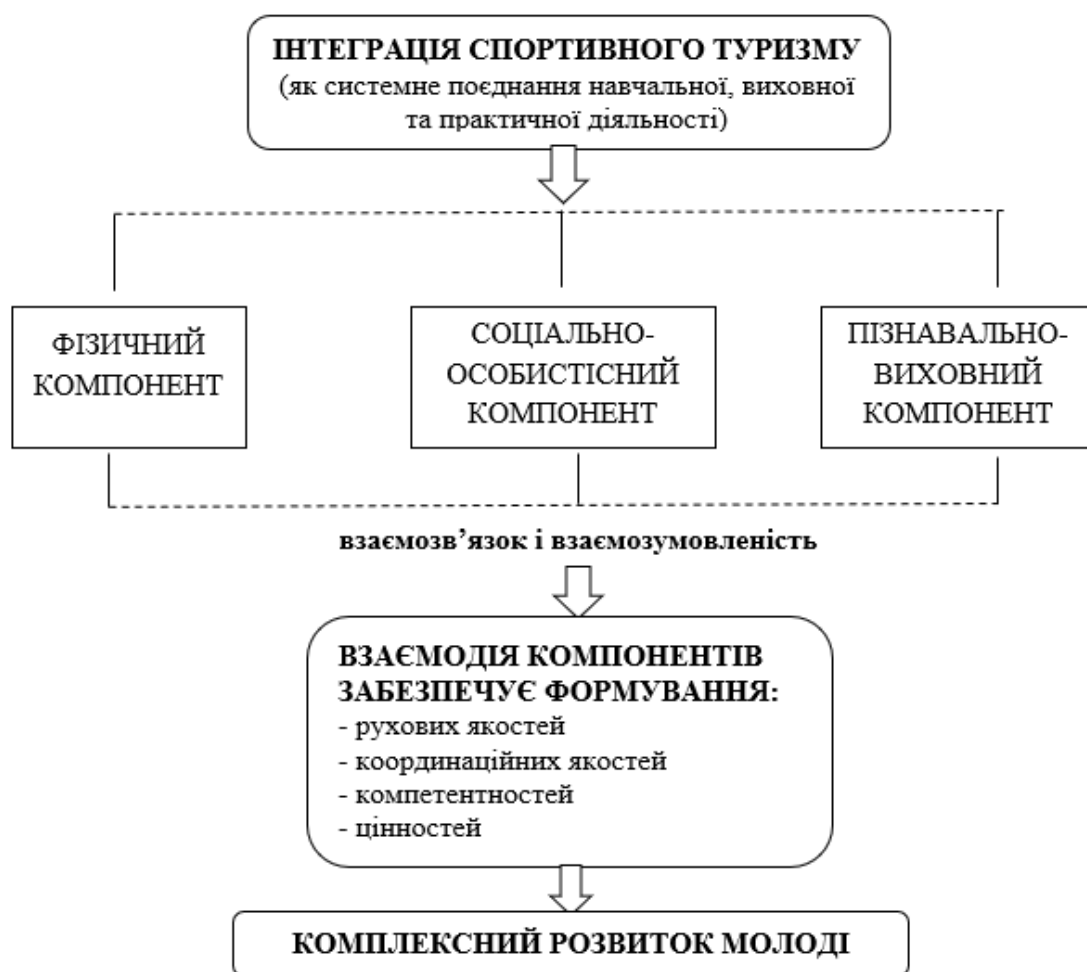
З урахуванням зазначеного пропонується авторська модель освітнього потенціалу спортивного туризму, яка відображає основні напрями його впливу на розвиток особистості та реалізується через сукупність взаємопов'язаних компонентів у межах інтеграції в педагогічний процес.

Фізичний компонент передбачає формування рухових якостей і координаційних якостей у процесі виконання різних видів туристсько-спортивної діяльності, що забезпечує розвиток витривалості, спритності, рівноваги та просторової орієнтації.

Соціально-особистісний компонент спрямований на розвиток особистісних рис, зокрема відповідальності, самостійності та ініціативності, а також формування навичок командної взаємодії, комунікації та прийняття спільних рішень.

Пізнавально-виховний компонент охоплює засвоєння знань про природне середовище, безпеку життєдіяльності, основи орієнтування та туризму, а також формування ціннісних орієнтацій, екологічної свідомості та позитивної мотивації до активного способу життя.

Відтак, запропонована модель дозволяє системно представити освітній потенціал спортивного туризму як результат інтеграції навчальної, виховної та практичної діяльності та обґрунтувати його значення як ефективного засобу комплексного розвитку молоді. Окреслені компоненти функціонують у тісному взаємозв'язку: фізична активність у процесі туристсько-спортивної діяльності виступає основою для розвитку соціально-особистісних якостей, тоді як пізнавально-виховний компонент забезпечує усвідомлення набутого досвіду, формування ціннісних орієнтацій і стійкої мотивації до активної діяльності. Зазначена логіка інтеграції, взаємодії компонентів і досягнення комплексного результату узагальнено представлена в авторській моделі (рис. 1).

Рис. 1. Структурно-функціональна модель інтеграції спортивного туризму в педагогічний процес та її освітній потенціал

Розроблена структурно-функціональна модель інтеграції спортивного туризму в педагогічний процес дозволяє окреслити ключові напрями його реалізації та взаємозв'язок основних компонентів. Водночас ефективність її практичного впровадження зумовлюється наявністю відповідних педагогічних умов, які забезпечують цілісність, керованість і результативність освітнього процесу. Такі умови доцільно розглядати за функціональними ознаками, що охоплюють організаційно-методичний, кадровий, безпековий та матеріально-технічний аспекти. Відповідну систему педагогічних умов інтеграції спортивного туризму в педагогічний процес подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Педагогічні умови ефективної інтеграції спортивного туризму в педагогічний процес

Педагогічні умови	Характеристика	Практична реалізація
Організаційно-методичні (зміст, форми, методи, інтеграція теорії і практики)	Забезпечують поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю та цілісність освітнього процесу.	Розробка навчальних програм і модулів із включенням елементів спортивного туризму; поєднання аудиторних і польових занять; використання кейс-методів, тренінгів, моделювання ситуацій; інтеграція туристської діяльності в освітні компоненти та позааудиторну роботу.
Кадрові (підготовка викладача, методична компетентність, педагогічний супровід)	Визначають ефективність організації навчання через рівень професійної підготовки та здатність до фасилітації діяльності.	Підготовка та підвищення кваліфікації викладачів; розвиток навичок комунікації та управління групою; організація супроводу здобувачів освіти у практичній діяльності та стимулювання їх активної участі.
Безпекові (техніка безпеки, управління ризиками, контроль)	Спрямовані на забезпечення безпечних умов діяльності та формування навичок відповідальної поведінки.	Проведення інструктажів; планування та погодження маршрутів; контроль фізичного стану учасників; моделювання ситуацій ризику; формування навичок самоконтролю та взаємодопомоги.
Матеріально-технічні (обладнання, спорядження, освітнє середовище)	Визначають ресурсне забезпечення та можливість реалізації туристсько-спортивної діяльності.	Використання туристичного спорядження і технічних засобів навчання; створення навчально-тренувальних полігонів; забезпечення доступу до природного середовища для проведення занять і практик.

Джерело: авторське узагальнення сформовано на основі вітчизняних і зарубіжних наукових джерел [8], [9], [10], [11].

Зазначені педагогічні умови перебувають у взаємозв'язку та взаємозумовленості і забезпечують ефективність інтеграції спортивного туризму в педагогічний процес. Визначальну роль при цьому відіграють організаційно-методичні умови, які задають зміст і форми діяльності, тоді як кадрові, безпекові та матеріально-технічні умови забезпечують можливість їх практичної реалізації.

Реалізація зазначених педагогічних умов у освітньому процесі здійснюється через відповідні форми та методи організації навчальної діяльності, які забезпечують практичне втілення інтеграції спортивного туризму. Саме через поєднання різних форм роботи та педагогічних методів досягається діяльнісний характер навчання, поєднання теоретичної підготовки з практикою та формування необхідних рухових і координаційних якостей здобувачів освіти. У цьому контексті доцільно систематизувати основні форми та методи реалізації спортивного туризму в освітній практиці, що подано в таблиці 2.

Таблиця 2

Форми та методи реалізації спортивного туризму в освітній практиці

Форми реалізації	Методи	Характеристика реалізації в освітньому процесі
Польові заняття та навчання у природному середовищі	Діяльнісний, практичний, спостереження	Реалізуються через перенесення навчального процесу в природне середовище, що забезпечує безпосередній досвід діяльності, підвищує мотивацію та сприяє формуванню практичних умінь, рухових якостей і координаційних якостей.
Туристсько-спортивні походи та маршрути	Проектний, проблемно-пошуковий, моделювання ситуацій	Передбачають проходження маршрутів і виконання практичних завдань, що сприяє розвитку самостійності, витривалості, здатності до прийняття рішень і навичок командної взаємодії.
Навчальні екскурсії та виїзні практики	Дослідницький, аналітичний, спостереження	Спрямовані на пізнавальну діяльність через дослідження природного середовища, формування навичок аналізу, узагальнення та інтерпретації отриманих результатів.

Форми реалізації	Методи	Характеристика реалізації в освітньому процесі
Проектна та міждисциплінарна діяльність	Проектний, колективної взаємодії, інтегративний	Забезпечує поєднання знань з різних навчальних дисциплін у процесі виконання практичних завдань, формує здатність застосовувати знання в реальних умовах та розвиває ключові компетентності.
Позааудиторна та неформальна діяльність (гуртки, секції, активний відпочинок)	Інтерактивні, ігрові, рефлексивні	Сприяє формуванню внутрішньої мотивації, розвитку особистісних якостей і соціалізації через добровільну участь у діяльності.
Змішані та цифрові форми навчання	Інтерактивні, інформаційно-комунікаційні, комбіновані	Забезпечують поєднання традиційних і цифрових засобів навчання, розширюють доступ до туристсько-спортивної діяльності та підвищують її ефективність.

Джерело: авторське узагальнення сформовано на основі вітчизняних і зарубіжних наукових джерел [12], [13], [14], [15], [16], [17], [18].

Наведені форми та методи реалізації спортивного туризму перебувають у взаємозв'язку і доповнюють один одного, забезпечуючи цілісність освітнього процесу. Їх поєднання дозволяє реалізувати діяльнісний підхід до навчання, у межах якого здобувачі освіти не лише засвоюють знання, а й набувають практичного досвіду їх застосування в реальних умовах. Особливого значення набуває використання форм, орієнтованих на безпосередню взаємодію з природним середовищем, що сприяє формуванню рухових якостей і координаційних якостей, розвитку самостійності, відповідальності та здатності до командної взаємодії. У сукупності це забезпечує ефективну реалізацію інтеграції спортивного туризму в педагогічний процес і підтверджує його потенціал як засобу комплексного розвитку молоді.

Водночас інтеграція спортивного туризму в педагогічний процес відкриває низку нових можливостей для розвитку молоді, які виходять за межі традиційних форм навчання. Передусім йдеться про розширення освітнього середовища за рахунок включення природного простору як повноцінного дидактичного ресурсу, що забезпечує підвищення мотивації та залученості здобувачів освіти. Важливою можливістю є також формування досвіду діяльності в реальних умовах, що сприяє розвитку самостійності, адаптивності та здатності до прийняття рішень у нестандартних ситуаціях. Окрім цього, інтеграція спортивного туризму

створює передумови для більш ефективного формування ключових компетентностей через поєднання фізичної, пізнавальної та соціальної активності. Не менш значущою є можливість індивідуалізації освітнього процесу, що реалізується через варіативність форм і методів діяльності, а також урахування інтересів і рівня підготовленості здобувачів освіти. Таким чином, спортивний туризм виступає не лише засобом навчання, а й інструментом модернізації освітнього процесу, що відповідає сучасним вимогам до підготовки особистості.

Висновки. Отже, спортивний туризм у сучасних умовах доцільно розглядати як інтегративний педагогічний засіб, що поєднує фізичну, пізнавальну та соціально-виховну складові освітнього процесу і забезпечує комплексний вплив на розвиток особистості.

Інтеграція спортивного туризму в педагогічний процес відбувається на основі взаємодії інтегративного, діяльнісного, компетентнісного, особистісно орієнтованого та інноваційного підходів, які забезпечують поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю та сприяють формуванню рухових якостей і координаційних якостей, а також розвитку ключових компетентностей здобувачів освіти.

Важливим результатом дослідження є розроблення авторської структурно-функціональної моделі інтеграції спортивного туризму в педагогічний процес, що відображає взаємозв'язок фізичного, соціально-особистісного та пізнавально-виховного компонентів і дозволяє системно представити його освітній потенціал як результат поєднання навчальної, виховної та практичної діяльності.

Суттєве значення для ефективної реалізації інтеграції має система педагогічних умов, яка охоплює організаційно-методичні, кадрові, безпекові та матеріально-технічні аспекти, що у своїй сукупності забезпечують цілісність, керованість і результативність освітнього процесу.

У межах дослідження здійснено систематизацію форм і методів реалізації спортивного туризму в освітній практиці, серед яких провідне місце посідають польові заняття, туристсько-спортивні походи, навчальні екскурсії, проектна діяльність і позааудиторна активність, що у поєднанні з діяльнісними, дослідницькими, інтерактивними та проектними методами забезпечують практичну спрямованість навчання.

Окремого значення набуває потенціал інтеграції спортивного туризму у відкритті нових можливостей для розвитку молоді, зокрема розширення освітнього середовища, формування досвіду діяльності в реальних умовах, підвищення мотивації до навчання, розвитку самостійності, адаптивності та здатності до прийняття рішень, а також більш ефективного формування ключових компетентностей.

Отримані результати підтверджують доцільність і перспективність використання спортивного туризму як засобу модернізації освітнього процесу та створюють підґрунтя для подальших досліджень, спрямованих на розроблення методик його впровадження на різних рівнях освіти і в різних галузях підготовки.

Література:

13. Долинська О., Шоробура І. Сучасний стан спортивно-оздоровчого туризму. *Наукові записки. Серія: Рекреаційна географія і туризм*. 2024. № 1. С. 129–135. DOI: <https://doi.org/10.25128/2519-4577.24.1.15>.

14. Курилюк С. І., Луцький В. Я., Новосолов О. В., Мельник О. Сучасні аспекти використання засобів активного туризму в туристично-рекреаційній діяльності учнівської молоді. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура*. 2022. Вип. 37. С. 14–21. DOI: <https://doi.org/10.15330/fcult.37.14-21>.

15. Лісовський А. С., Федчук Р. І., Гарбар В. В. Спортивний туризм у системі фізичного виховання учнівської та студентської молоді. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Педагогічна*. 2022. Вип. 28. С. 118–121. DOI: <https://doi.org/10.32626/2307-4507.2022-28.118-121>.

16. Бутенко Г. О. Активний туризм як засіб розвитку спритності учнів середнього шкільного віку. *Олімпійський та паралімпійський спорт*. 2025. Вип. 1. С. 16–20. DOI: <https://doi.org/10.32782/olimpstu/2025.1.3>.

17. Письменна І. І., Сіладі В. В., Папіжук В. О. Аналіз теоретичних основ інтегративного підходу до підготовки вчителів-філологів у закладах вищої освіти України. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2026. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18789643>.

18. Кутова С. О., Свідерська О. М. Сучасні інтеграційні підходи до підготовки майбутніх педагогів. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 48. Т. 1. С. 103–106. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/48.1.21>.

19. Геревенко А. М., Шинкарьова О. Д. Інноваційна модель дистанційного навчання в туристсько-спортивних гуртках: досвід і перспективи. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2025. Вип. 219. С. 416–422. DOI: [10.36550/2415-7988-2025-1-219-416-422](https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-219-416-422).

20. Kelly O., Whelan J., Coulter M. A pedagogy of outdoor learning in the primary school – Insights from outdoor educators in Ireland. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*. 2026. Vol. 26. № 1. P. 215–233. DOI: [10.1080/14729679.2025.2477982](https://doi.org/10.1080/14729679.2025.2477982).

21. Soga S., Mykhailenko V., Dobrovolskyi V. Development of moral and volitional qualities in students during tourism. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University*. 2023. Vol. 1(159). P. 30–32. DOI: [10.31392/NPU-nc.series15.2023.1\(159\).07](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.1(159).07).

22. Васкан І., Штефюк І. Причини поширеності активного туризму та мотивація учнів закладів загальної середньої освіти до занять активним туризмом. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. DOI: [10.5281/zenodo.15088894](https://doi.org/10.5281/zenodo.15088894).

23. Півень О. П., Поліщук В. В., Гордієнко О. І. Прикладна гімнастика як ефективний засіб залучення молоді до спортивно-оздоровчого туризму. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 10 (44). С. 470–480. DOI: [10.52058/2786-4952-2024-10\(44\)-470-480](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10(44)-470-480).

24. Мордвінова Д. М., Арефьева Л. П., Плющакова О. В. Інноваційні технології outdoor-фітнесу в системі фізичного виховання Польщі та України. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2026. Вип. 3к (203). С. 222–226. DOI: 10.31392/UDU-nc.series15.2026.03k(203).51.

25. Блистів Т. В. та ін. Алгоритм розробки туристично-рекреаційних маршрутів з активними засобами пересування для зміцнення здоров'я дітей, підлітків та молоді. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2025. Вип. 2 (187). С. 36–42. DOI: 10.31392/UDU-nc.series15.2025.02(187).07.

26. Тищенко В. О. та ін. Молодіжний туризм у контексті психолого-педагогічного супроводу та wellness-технологій в освітньому просторі ЗВО. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15441438>.

27. Kaya V. H., Bulut M. A., Göçen A. An innovative non-formal learning model based on nature and science: content, pedagogy and continuous professional development. *Humanities and Social Sciences Communications*. 2026. Vol. 13. P. 1–16. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41599-026-06823-x>.

28. Ayotte-Beudet J.-P. et al. Bridging the gap between theory and practice: development of a framework and resources for school-based outdoor education through action research. *Journal of Outdoor and Environmental Education*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1007/s42322-025-00231-6>.

29. Dania A. et al. Integrating outdoor and adventure education in school physical education. Insights from European physical educators. *International Journal of Educational Research*. 2025. Vol. 134. P. 1–12. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2025.102822>.

30. Pulido L. et al. The effects of outdoor teaching on academic achievement and its associated factors-A scoping review. *Education Sciences*. 2025. Vol. 15. № 8. P. 1–26. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci15081060>.

References:

1. Dolynska, O., & Shorobura, I. (2024). Suchasnyi stan sportyvno-ozdorovchoho turyzmu [Current state of sports and health tourism]. *Naukovi zapysky. Serii: Rekreatsiina heohrafiia i turyzm – Scientific Notes. Series: Recreational Geography and Tourism*, 1, 129–135. <https://doi.org/10.25128/2519-4577.24.1.15> [in Ukrainian].

2. Kuryliuk, S. I., Lutskyi, V. Ya., Novosolov, O. V., & Melnyk, O. (2022). Suchasni aspekty vykorystannia zasobiv aktyvnoho turyzmu v turystychno-rekreatsiinii diialnosti uchnivskoi molodi [Modern aspects of using active tourism means in tourist and recreational activities of student youth]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Serii: Fyzyczna kultura – Bulletin of the Precarpathian University. Physical Culture Series*, 37, 14–21. <https://doi.org/10.15330/fcult.37.14-21> [in Ukrainian].

3. Lisovskyi, A. S., Fedchuk, R. I., & Harbar, V. V. (2022). Sportyvnyi turyzm u systemi fizychnoho vykhovannia uchnivskoi ta studentskoi molodi [Sports tourism in the system of physical education of school and student youth]. *Zbirnyk naukovykh prats Kamianets-Podilskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Ohienka. Serii: Pedagogichna – Collection of Scientific Papers of Kamianets-Podilskyi National University. Pedagogical Series*, 28, 118–121. <https://doi.org/10.32626/2307-4507.2022-28.118-121> [in Ukrainian].

4. Butenko, H. O. (2025). Aktyvnyi turyzm yak zasib rozvytku sprytnosti uchniv serednoho shkilnoho viku [Active tourism as a means of developing agility in middle school students]. *Olimpiiskyi ta paralimpiiskyi sport – Olympic and Paralympic Sport*, 1, 16–20. <https://doi.org/10.32782/olimpspu/2025.1.3> [in Ukrainian].

5. Pysmenna, I. I., Siladi, V. V., & Papizhuk, V. O. (2026). Analiz teoretychnykh osnov intehrativnoho pidkhodu do pidhotovky vchyteliv-filolohiv u zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy [Analysis of theoretical foundations of the integrative approach to training philology teachers in higher education institutions of Ukraine]. *Pedahohichna akademiia: naukovy zapysky – Pedagogical Academy: Scientific Notes*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18789643> [in Ukrainian].

6. Kutova, S. O., & Sviderska, O. M. (2022). Suchasni intehratsiini pidkhody do pidhotovky maibutnykh pedahohiv [Modern integrative approaches to training future teachers]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative Pedagogy*, 48(1), 103–106. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/48.1.21> [in Ukrainian].

7. Herevenko, A. M., & Shynkarova, O. D. (2025). Innovatsiina model dystantsiinoho navchannia v turystsko-sportyvnykh hurtkakh: dosvid i perspektyvy [Innovative model of distance learning in tourism and sports clubs: experience and prospects]. *Naukovy zapysky. Serii: Pedahohichni nauky – Scientific Notes. Pedagogical Sciences Series*, 219, 416–422. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-219-416-422> [in Ukrainian].

8. Kelly, O., Whelan, J., & Coulter, M. (2026). A pedagogy of outdoor learning in the primary school – Insights from outdoor educators in Ireland. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 26(1), 215–233. <https://doi.org/10.1080/14729679.2025.2477982>.

9. Soga, S., Mykhailenko, V., & Dobrovolskyi, V. (2023). Development of moral and volitional qualities in students during tourism. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University*, 1(159), 30–32. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.1\(159\).07](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.1(159).07).

10. Vaskan, I., & Shtefiuk, I. (2025). Prychyny poshyrenosti aktyvnoho turyzmu ta motyvatsiia uchniv zakladiv zahalnoi serednoi osvity do zaniat aktyvnym turyzmom [Reasons for the prevalence of active tourism and motivation of secondary school students to engage in active tourism]. *Pedahohichna akademiia: naukovy zapysky – Pedagogical Academy: Scientific Notes*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15088894> [in Ukrainian].

11. Piven, O. P., Polishchuk, V. V., & Hordiienko, O. I. (2024). Prykladna himnastyka yak efektyvnyi zasib zaluchennia molodi do sportyvno-ozdorovchoho turyzmu [Applied gymnastics as an effective means of engaging youth in sports and health tourism]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky – Prospects and Innovations of Science*, 10(44), 470–480. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10\(44\)-470-480](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10(44)-470-480) [in Ukrainian].

12. Mordvinova, D. M., Arefieva, L. P., & Pliushchakova, O. V. (2026). Innovatsiini tekhnolohii outdoor-fitnessu v systemi fizychnoho vykhovannia Polshchi ta Ukrainy [Innovative outdoor fitness technologies in the physical education systems of Poland and Ukraine]. *Naukovy chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova – Scientific Journal of the Ukrainian State University named after Mykhailo Drahomanov*, 3k(203), 222–226. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2026.03k\(203\).51](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2026.03k(203).51) [in Ukrainian].

13. Blystiv, T. V., et al. (2025). Alhorytm rozrobky turystychno-rekreatsiinykh marshrutiv z aktyvnymy zasobamy peresuvannia dlia zmitsnennia zdorovia ditei, pidlitkiv ta molodi [Algorithm for developing tourist and recreational routes with active means of movement to improve health of children, adolescents and youth]. *Naukovy chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova – Scientific Journal of the Ukrainian State University named after Mykhailo Drahomanov*, 2(187), 36–42. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.02\(187\).07](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.02(187).07) [in Ukrainian].

14. Tyshchenko, V. O., et al. (2025). Molodizhnyi turizm u konteksti psykholoho-pedahohichnoho suprovodu ta wellness-tekhnologii v osvithomu prostori ZVO [Youth tourism in the context of psychological and pedagogical support and wellness technologies in higher education]. Pedahohichna akademiia: naukovy zapysky – Pedagogical Academy: Scientific Notes. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15441438> [in Ukrainian].

15. Kaya, V. H., Bulut, M. A., & Göçen, A. (2026). An innovative non-formal learning model based on nature and science: content, pedagogy and continuous professional development. *Humanities and Social Sciences Communications*, 13, 1–16. <https://doi.org/10.1057/s41599-026-06823-x>.

16. Ayotte-Beaudet, J.-P., et al. (2025). Bridging the gap between theory and practice: development of a framework and resources for school-based outdoor education through action research. *Journal of Outdoor and Environmental Education*. <https://doi.org/10.1007/s42322-025-00231-6>.

17. Dania, A., et al. (2025). Integrating outdoor and adventure education in school physical education. Insights from European physical educators. *International Journal of Educational Research*, 134, 1–12. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2025.102822>.

18. Pulido, L., et al. (2025). The effects of outdoor teaching on academic achievement and its associated factors: A scoping review. *Education Sciences*, 15(8), 1–26. <https://doi.org/10.3390/educsci15081060>.

Дата першого надходження статті до видання: 17.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 01.05.2026